

Közgazdász

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM.

Ára: 30 fillér

1962. FEBRUÁR 27.

Működik a KISZ érdekvédelmi bizottsága

Több mint féleves hallgatás után ismét hírt adott magáról egyetemünk diák érdekvédelmi bizottsága. E név mögött egy újjáalakult szervezet áll, amely most készítette el a munkatervét.

Elődjéről a múlt tanév II. félévének végén hallottunk

utoljára, amikor nyári munkalehetőségek biztosítását vállalta az ilyen igénnyel felálló hallgatók számára. Ezt a feladatot többé-kevésbé sikeresen meg is oldotta. Sajnos, csak azt mondhatjuk róla, hogy „többé-kevésbé”, mert volt néhány hallgató, aki az

érdekvédelmi bizottság közbenjárása ellenére munka nélkül maradt.

A régi hibákat azért kell megemlíteni, hogy az új bizottság azokon okulva, jobb munkát végezhesen.

A legfőbb hibája az volt, hogy kevesen ismerték és még kevesebben tudták, hogy miért is van egyáltalán. Hallgatóink nagy része — akiknek érdekeit védte, képviselte vagy képviselnie kellett volna ennek a bizottságnak, —

Realizmus a politikában

Nemcsak egyetemünkön, hanem a mindennapi életben is gyakori jelenség, hogy emberek, akik többé-kevésbé foglalkoznak a politikával, egy-egy adott helyzetben nem tudnak megfelelő ítéletet alkotni az eseményekről. Ez szerintem csakis felületességből származik, abból, hogy a konkrét események mögött nem kutatják a lényegét. Még pontosabban: a helytelen ítéletalkotás következtelen logikára vall.

Miben jelentkezik ez konkrétan? A jobb megértéshez néhány példát!

Január utolsó napjaiban meglehetősen súlyos kudarcok érték az Egyesült Államok presztizsét a rakétatechnika területén. Egyesek ilyen események hallatára olyan gondolatokkal kacérkodnak, hogy ezek után bizonyos: az amerikai rakétaipar nem tart sehol. Ez nyilvánvalóan nem így van, és az is nyilvánvaló, hogy az amerikai tudósok is elküldik rakétáikat a Holdra, sőt még messzebb is, mint ahogy az ő urutasuk is körülréplte a Földet. Valóban, elkövetkezik az idő, amikor a szocialista táborban olyan eredmények születnek, amelyeket a kapitalista országok már tényleg nem érhetnek el. De ma még nem itt tartunk. Emlegettetek a politikai gazdaságtanra, mely szerint a szocializmus és a kommunizmus közötti egyik különbség, hogy a kommunizmusban már a kapitalizmus legfejlettebb termelőerőinél is fejlettebbek lesznek a termelőerők. A szocializmusra ez még nem áll. Ma még a rakétatechnika területén „csak” abban jelenkezik a fölényünk, hogy rakétatechnikánk előtte jár a tőkés országokénak. No, és a biztonság sem megvetendő!

A Közös Piac megalakulásakor és létrejötte után is még jó ideig sokan azt várták, hogy az egész egykettőre ügyis megbukik. Ezek az emberek vulgárisan fogták fel azt a tételt, hogy a szocialista országok közötti gazdasági kapcsolatok magasabbrendűek, mint a kapitalista országok közöttiek, többek között, mert egyenrangú felek kapcsolata, és tartósabb, ami viszont már egy csomó, csak a szocializmusban meglevő sajtósságból származik, hogy mást nem említsek a tervszerű arányos fejlődés törvényéből, és hogy a szocialista országok kapcsolatai nem egyszerűen jogalmi, hanem termelési kapcsolatok. A vulgarizálás abban jelentkezett, hogy azt a tételt, amely szerint a szocialista országok kapcsolatai

ta tartósabbak, azzal helyettesítették, hogy kapitalista országok között nem is jöhetnek létre valamire való kapcsolatok. Pedig ez nem így van, és hogy nem így van, azt az események is igazolták. Sőt, 1961 végén és 1962 elején már talán alig találhatunk embert, aki kételkedett volna abban, hogy ha sok vita ellenére is, de végül is létre jön a megegyezés, és a Közös Piac megvalósulásának magasabb szakaszába lép. Ront-e az ilyen állásfoglalás az a tényen, hogy a szocialista országok kapcsolatai tényleg magasabb rendűek? Nem. Megmaradnak-e továbbra is azok a hiányosságok, amelyek a tőkés rendszer keretei között létrejövő szerződéseket, szövetségeket törvényszerűen jellemzik? Meg. Nos, akkor saját „jölfelfogott érdekeink diktálja, hogy realisan itéljük meg a helyzetet, nehogy később meglepetések érjenek bennünket, és utólag kelljen állásfoglalásunkat felülvizsgálni. Pedig, erre minden olyan esetben sor kerül — előbb vagy utóbb —, ha a dogmatizmus hibájába esünk.

Es még egy utolsó példát! Hány embert ért csalódás, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy 1961-ben nem kötéjük meg a békeszerződést? Akik így gondolkodnak „csak” arról feledekeznek meg, hogy a mi politikánk középpontjában nem Berlin áll, hanem a béke. Ez az érdekünk nem azt diktálja, hogy valamely határidőre minden áron vigyük véghez terveinket, hanem azt, hogy minden eszközzel — így a diplomácia eszközével is — megvédjük a békét. A Nyugat mondja, hogy berlini jogait mindenáron megvédi. De csak mondja, és közben mást gondol. És, hogy a Nyugat mind többet gondoljon erre a „másra”, annak elérésére törekedjen a szocialista országok diplomáciája. A cél: ráébresztetni a Nyugatot, hogy nem érdeke Berlin mindenáron való „védelme”.

Miért mondtam el ezeket a példákat? Mert valamennyiből egy közös hiba állapítható meg. Az egyes politikai eseményeket sokan nem tudják a megfelelő helyükre tenni. A párt már számtalanszor hangsúlyozta: eredmények elérésékor ne essünk túlzásba, ne legyünk önelégültek. Ehhez hozzátartozik viszont az, hogy bizonyos zökkenők esetén ne essünk pánikba. És ez nem kevésbé fontos. Mindent a maga helyére tenni, és ez az események tényleges súlyának megfelelően történjék! — ez a realpolitika.

Gaál Gyula

nem is tudott létezéséről.

Holott már akkor is az lett volna a fő feladata, hogy a gyengébb anyagi helyzetben levő hallgatóknak, akik ezt igénylik, év közben is próbáljon kisebb elfoglaltsággal járó munkát szerezni. Az érdekvédelmi bizottság azonban nem hallatta hangját, nem tárta a hallgatók elé a lehetőségeket — valószínűleg azért, mert nem is keresett ilyeneket — így az ismeretlenség homályában maradt.

Február elején új érdekvédelmi bizottság alakult Kriszt Gyula másodéves pénzügy szakos hallgató vezetésével. A munkatervben lefektetett célja: munkalehetőségek biztosítása a gyengébb anyagi körülmények között élő hallgatók számára.

Tervek szerint a következő lehetőségek jönnek számításba: Konzultációs feladatok középiskolákban és a levelező hallgatóknak. A levelezők konzultálásának megszervezésében a tanszékek segítségére számít a bizottság.

A Totó-Lottó Igazgatóság biztosít néhány hallgatónak heti öt-hat órai elfoglaltságot jelentő munkát. A szervezés folyamatban van; a túljelentkezésre való tekintettel a dékani hivatalok javaslatai alapján elsősorban azoknak kell ezt a lehetőséget megadni, akik jobban rászorulnak.

Az Országos Fordító és Fordítás Hitelesítő Irodánál vállalni lehet

műszaki szövegek fordítását

Kitűnő lehetőség azok számára, akik szívesen foglalkoznak nyelvekkel.

Valószínű, lehetőség nyílik statisztálásra is. Bár ebben a kérdésben még nem alakult ki egységes álláspont, de feltétlen irányelvként szolgál az, hogy meg kell akadályozni egyes hallgatók túlzott „aktivitását”, nem szabad megengedni, hogy elhanyagolják tanulmányi munkájukat és az órák látogatása helyett minden idejüket a magyar filmgyártás „fellendítésére” fordítsák.

További munkalehetőségként számításba jöhet a Nagyvásártelep is és a nyáron a gyárakban vállalható szezonmunkák.

Az új érdekvédelmi bizottság

más természetű feladatok

megoldását is tervbe vette. Részt kíván venni a menza-bizottságban, szorosabb kapcsolatot épít ki a szak-szervezeti bizottsággal, figyelemmel kíséri a hallgatók pénzügyi és természetbeni szociális juttatásait.

Matus János

Falusi gondok

Legyen minél több megszállott

Mit - mennyit - hogyan?

„Az idő az — ami nincs”

A technika csodája

HOVÁ MENJÜNK MOZIBA...

előadás után?

A tanulmányi vállalások már félévkor is mérhetők

Az ISZM vállalások nagy része egész évre szól, de a félévi vizsgák alapján értékelhetjük a tanulmányi téren végzett munka eredményeit. Még ezt a félévi értékelést is elég kevés csoportban végezték el, s így nem készíthetett el az összesítő, amelynek révén az egész egyetem KISZ-munkájáról — legalábbis az ISZM-mel kapcsolatban — átfogó képet nyernénk. De hogy mégis legyen róla sejtelmünk, nézzünk néhány csoportot, ahol már megtartották az értékelést. A vállalások hasonlóak voltak, így bizonyos mértékig talán általánosíthatunk is. Persze vannak olyan csoportok is, melyeknek ötlelesen sikerült több érdekességet, életet vinni a mozgalomba.

Az alább megemlített négy csoport sem különbözött sokban egymástól. Vállalásaik lényegében véve ugyanazt tartalmazzák: ideológiai tárgyak eredményei megfellelnek az átlagnak, vagy annál jobbak; tanulmányi átlageredményüket emelik; politikai órákon részt vesznek stb.

ÖTÖDIK ÉVE...

szervez nyári építőtáborokat a KISZ — kezdte sajtótájékoztatóját Várnai Ferenc, a KISZ KB titkára, majd ismertette a múlt évi táborozás eredményeit. Az eltelt négy nyáron közel 62 ezer fiatal vett részt az építőtáborokban; 144,5 km hosszú csatornát, 8,5 km utat építettek, 72 ezer mázsa gyümölcsöt, zöldséget szedtek. Ezenkívül dolgoztak a DCM építkezésén és a lányok segítettek a növénytermesztésben. A KISZ kongresszusa 1960-ban azt tűzte ki célul, hogy a második ötéves terv idején 100 ezer fiatal vegyen részt nyári építőtáborokban. Ezért ebben az évben is

42 táborhelyre 27 350 résztvevőt

várnak. A táborok június elején nyitnak és kéthetes turnusokban, 4 váltásban augusztus 5-ig működnek.

— Ez évben — mondotta Várnai elvtárs — főként megfellelnek a lányok.

Több éve visszatérő jelenség, hogy a lányok nagyobb számban jelentkeztek, mint ahogy helyet tudunk részükre biztosítani. Az idén 13 850 lányra számítottunk.

Az egyetemisták közül 6300

jelentkezőt várunk. A hagyományos csatornaépítéshez, bel-

Az ipar 1/3-as csoport csupa olyan emberekből áll, akik érettségi után két-három évet termelő munkában töltöttek, s bizony elég idejük volt arra, hogy sok mindent elfelejtessenek abból, amit a középiskolában tanultak. Mindezek ellenére komoly vállalásokat tettek, amit nagyrészt sikerült is teljesíteniük. Vállalták, hogy a legnagyobb igyekezettel törekedjenek minél jobb eredmény elérésére. Most a félévi tanulmányi átlageredményük 3,82 volt. Ideológiai tárgyakból — jelen esetben csak a pg. jöhet szóba — minimum négyes átlagot tűztek ki. Ebben egy kicsit lemaradtak: átlaguk 3,62.

Viszont annál dícséretesebb munkát végeztek az orosz nyelv terén. Ebből csak azt vállalhatják év elején, hogy bukás nem lesz. S ime, az átlag 4,2 eredmény. Hárman vállalták a jeles rendűséget, s ezt el is érték.

Most 5 utóvizsgájuk volt, de év végére uv.-mentes vizsgázást akarnak elérni. Az új félévre tanulmányi téren a következő vállalásokat tették:

Tanulmányi átlagukat négy fölé emelik. Minimum négyes rendűséget ér el mindenki, négyes vagy azon felüli átlaggal. A három jelesrendű — Bánkúti Judit, Mundruczó György és Darvas László — kitűnőért küzdenek. Ezenkívül vállalták a két könyv áttanulmányozását (SZKP története, Domini: Korok, vallások, istenek), amelyből egy későbbi időpontban ankétot tartanak majd.

Az első évfolyam tanár „A” szakon

az eredmény várokozason fellüli. Átlag: 4,21. Négyesnél gyengébb rendű tanuló nem volt. Kitűnő tanuló a csoportban Matheisz Erzsébet és három értek el jeles rendűséget.

Vállalták év elején, hogy politikai gazdaságtanból az átlagnak megfelelő vagy annál jobb eredményt érnek el. 11 jeles és négyes született a politikai gazdaságtan kollokviumon és egy elégséges. Utóvizsgára nem számítottak, sajnos mégis becsúszott egy tematikából. Reméljük év végén sikerül jóvátenni ezt a kis szépséghibát.

A második félévre két kitűnő és három jeles rendűséget tűztek ki, valamint azt, hogy a többiek átlaga sem marad négy alatt. A csoport vállalta, hogy elolvassa Erdős Tibor, a újratermelési ciklus alakulásáról szóló könyvét, melyből ankétot rendez és meghívja arra a könyv szerzőjét.

A felsőbb évfolyamon alig találtam olyan csoportot, ahol már lezajlott ez a bizonyos félévi értékelés.

A pénzügy II/1 csoportnál

is ugyanaz a helyzet, mint a többi csoportoknál. Talán az érdemel említést, hogy a csoport legjobbjai vállalták: az ideológiai tárgyakból az átlagnál jobb eredményt érnek el. Csoportosan készülnek és jelentkeznek a vizsgákra, valamint mindenki tőle telhetően emeli tanulmányi átlag eredményét. Az utóbbinál már nem beszélhetünk arról, hogy ezt teljes mértékben teljesítették. Többen inkább rontottak az átlagon, de voltak olyanok is, akik javítottak rendűségükön. Mindezek ellenére, a csoport zöme kitartó munkával elérte azt a kitűnő néhány tized emelést, ebből adódóan emelkedett a csoport átlaga is.

Horváth József

MIT — MENNYIT — HOGYAN?

— Az általános irodalmi műveltségről

Erre a problémára teljes mértékben kielégítő választ adni, egy újságírók körében, nyilvánvalóan nem lehet. Bármely vita ugyanakkor csak abban az esetben gyümölcsöző, ha az elvi megállapításokon kívül gyakorlati kérdésekre is kitér. Ezért vállalkoztam arra, hogy az általános műveltség egy területén megkísérlem meghatározni a követelményeket.

A korszerű irodalmi műveltség állandó határait megvonni, végső normákat megállapítani nem lehet, ilyenek nincsenek is, hiszen a társadalmi fejlődés során az irodalmi élet folyamataiban, az ízés a világnézet stb. — végeredményben a társadalmi tudat változásával együtt állandóan alakulnak és fejlődnek. Adott korszakra vonatkozóan is inkább csak úgy lehet az általános irodalmi műveltséget meghatározni, mint amely több, mint az irodalmi műveltség jelenlegi, adott színvonal, s tulajdonképpen egy ideális, elérendő szint, amelyet a tömeg és az egyes emberek kulturális fejlődésük során — persze nem máról holnapra — elérnek és elsajátítanak, megteremtve ugyanakkor egy újabb, magasabb szint elérésének tudati feltételeit. (Ezt mintegy a műveltség bővített újratemelésének lehetne nevezni.)

A különböző nehézségek és bonyodalmak elkerülése végett az általános irodalmi műveltség hozzávetőleges terjedelmét kialakult érdeklődési körű, de nem irodalmi orientációjú emberek szempontjából próbálom meghatározni.

Az irodalmat durván három részre lehet osztani: irodalomelméletre, irodalomtörténetre, és az irodalmi művekre. Az irodalmi műveltség lényegében erre a három területre vonatkozó ismeretekből tevődik össze. Az irodalomtörténeti és elméleti ismeret lexikális jellegű tudásanyag, míg az irodalmi művek ismeretét elolvasásuk jelenti.

Az irodalomelméleti ismeretekből a korszerű általános műveltségbe csak a legfontosabb, csak a legáltalánosabb dolgok tartoznak. Például az, hogy tisztában legyünk azzal, melyek az irodalmi műfajok és mi ezeknek a jellemzője. Olyasmint is mintegy „illik tudni”, hogy a realizmus nem stílus, hanem alkotói módszer, vagy, hogy mi a hangsúlyos és időmértékes verselés, vagy a szabadvers stb. Az ennél nagyobb mélységű ismeret azonban már túlmegy az általános műveltség határain.

Az irodalomtörténetre és az irodalmi „anyagra” vonatkozóan már összefonódnak az ismeretek, egymást mintegy kiegészítik, magyarázzák, irányítják.

A nemzeti irodalom ismeretének és az általános műveltségnek kapcsolatát nagyvonalakban tükrözi a középiskolás, gimnáziumi irodalmi anyag — különösen, ami az irodalomtörténeti ismereteket illeti. Az olvasás, az író, a művek ismerete tekintetében az általános műveltség egyrészt jóval szűkebb ennél, (a XIX. századig terjedő irodalom vonatkozásában), másrészt (a XX. század, különösen pedig napjaink irodalmának területén), bővebb és főleg mélyebb.

A fő nehézség azonban általában nem itt van, hanem a világirodalmi műveltség tekintetében. A nemzeti irodalomban viszonylag könnyebben eligazodik mindenki, míg a világirodalom első pillanatra áttekinthetetlenül nagy.

Szerb Antal a világirodalmat úgy magyarázta meg, mint az irodalom azon részét, amely az egész világ számára jelent valamit, „tehát a világirodalmat nem cselekvő értelemben, amelyet az egész világ ír” (ez tulajdonképpen a nemzeti irodalmak mechanikus összes-

sége lenne). „hanem szenvedő értelemben, azt az irodalmat, amelyet az egész világ számára írnak. A világirodalom azoknak a műveknek összessége, amelyek értékük vagy hatásuk révén... minden művelt nemzet számára mondtak valamit és el is jutottak minden művelt nemzethez”. Ez a meghatározás eléggé statikusan vonja meg a világirodalom határait és — egyéb hiányosságai mellett — abban az értelemben, hogy nem veszi figyelembe az olvasót, aki nélkül nincs irodalom, aki minden korban a művek mellett mintegy a világirodalom másik oldalát jelenti. Ez a meghatározás éppen ezért inkább mennyiségi. Minőségileg a világirodalom azoknak a műveknek az összessége, amelyet egy adott korban, társadalmi rendszerben az olvasó — ösztársadalmi értelemben véve — el is olvas, ismer is. Hiszen bármennyire világirodalmi értékű teszem azt Vergilius, Dante munkássága, Tasso Megszabadított Jeruzsálem című eposza, Corneille drámája a Cid, Byron Child Haroldja, Arany János költészete, nem része az élő világirodalomnak, ha világméretben általában nem ismerik, hiszen így nem is mondhatunk semmit a „művelt nemzetek számára”.

Azt, hogy ez az „össztársadalmi olvasó” mit is olvas, mit ismer, két tényező határozza meg. Egyrészt — döntően — az esztétika, másrészt az érdeklődés. Az esztétika társadalmilag, mint a kultúrpolitika egyik tényezője, konkretizálódik és a könyvkiadásban, a műsorpolitikában stb. tárgyiasul. Az egyes ember szempontjából az esztétika mint tájékozódó, útmutató szerepel, és különböző irodalomtörténetek, tanulmányok, ismeretterjesztő előadások formájában jelentkeznek.

Az érdeklődés többek között a világnézettől, a társadalmi tudatosság fokától, az átlagos kultúr színvonalától, különböző történelmi és nemzeti hagyományoktól stb., de végső soron és alapvetően a társadalmi anyagi fejlettségi szintjétől, a társadalmi termelés fejlettségétől függ. Az érdeklődés konkrét megnyilatkozása tulajdonképpen az, hogy az olvasó a lehetőségekkel hogyan és mennyire él, érthetőbben: például a kiadott művek közül saját esztétikai ismeretei, véleménye alapján mit, mennyit és hogyan olvas el.

Ha most ezek alapján a világirodalom élő részét tekintjük, ez már jelentősen kisebb, mint a világirodalom egésze és a korszerű általános műveltség tekintetében csak ennek van jelentősége.

A világirodalom élő részének konkrét meghatározása elég nehéz, de talán nem áll

messze az igazságtól az a véleményem, hogy döntő mértékben a szocialista és a polgári irodalomból tevődik össze.

A polgári irodalomból az általános irodalmi műveltségbe természetesen a legjelentősebb írók, művek, mozgalmak áramlatok tartoznak. Egy egy korra vonatkozóan ne legyen a célunk átfogó felületes ismeretekre törekedni, inkább néhány nagy alakot, érdemesen jobban megismerni és megszeretni. A romantikáról például többet tud, jobban megérti az, aki V. Hugo, Heine, Puskin, Walter Scott munkásságát jól ismeri, és a többi képviselőről csak nagyvonalú ismeretei vannak, mint aki szinte minden számba jövő romantikusról tud egy keveset.

Elsődlegesen fontos azonban a szocialista világirodalom javának ismerete. Ebből nemcsak azok a művek, írók stb. fontosak, akiket már megfelelően jelentős helyre tett az irodalomtörténet, hanem napjaink szocialista irodalmáról is lehetőségek szerint minél szélesebb ismeretekkel kell rendelkezni.

Természetesen nem lehet teljesen kirekeszteni az általános irodalmi műveltségből a rabszolgatartó és a feudális társadalmak irodalmát sem. Egyrészt szükség van egy átfogó általános, nagyvonalú képre. Másrésztől viszont konkrétan is az általános irodalmi műveltség részét képezi azon írók, művek ismerete, amelyek az illető társadalom haladó korszakából származnak és korukat meghaladva képesek az illető társadalomról és az abban élő emberről képet adni. Így tartozik bele az általános műveltségbe például a három nagy görög drámairól — Aiszkhülosz, Szophoklész és Euripidész — vagy Boccaccio, Villon (persze nem a Faludi-féle) és Cervantes is.

A dolog egészében nem is olyan nehéz és nagy követelményeket támasztó, mint amennyire talán első pillanatra látszik. Az általános műveltséget az ember úgy is egész életén át szerzi és gyarapítja. Minden időben csak viszonylagosan művelt az ember, és tulajdonképpen soha sem juthat el a teljes műveltség színvonalára. Mindez persze nem ad felmentést a műveltség hiányára, vagy arra, hogy valaki életének egyes szakaszaiban saját hibájából, lustaságából nem művelődik, vagy végül arra, hogy valaki másirányú érdeklődésére, szakmai képzettségére hivatkozva fontos területeken alapvetően tájékozatlan, tudatlan maradjon. Hogy a cinikusan szándékos érdektelenségről és a tudás gyerekes lekicsinyléséről — amelyekre pedig jócskán van példa — ne is beszéljünk.

Jakab Zoltán

Az ember — a vagy a diák tragédiája

— hiszen a diák is ember —

Két és fél éves matematikaoktatás:

Keserves lesz még egykor e tudásod

S tudatlanságért fogsz epedni vissza

Vizsgaidőszakban:

Egy század, egy nap szinte egyre megy

A tanszék ajtájánál:

El e szentelt küszöbről!

A vizsgáztató:

Csak hódolat illet, nem bírálát

Gyenge felclet:

Nem adhatok mást, csak mi lényegem

A jegyre:

Fukar kezekkel mérsz, de hisz nagy úr vagy.

Átcsúsztam:

Ezúttal a nyakazás elmarad

Az elégséges:

Mi néked semmi, nekem egy világ

Kirúgnak:

Bakó ügyes légy, órfást vesztesz el

A második u. v.:

Türelem még, a cél el nem marad

Egyes pároknak a folyosón:

Szerelmed amilyen mulattató

Kettesben, oly izetlen harmadiknak

A harmadik u. v.:

Mondottam ember: küzdj és bízza bízzál!

FALUSI GONDOK

Egy megújuló KISZ-szervezet

Fél hatra hívtuk össze a KISZ-tagokat az egyik régi, egytantermes iskolába. Az osztályban a padok mögött áll a falu egyetlen TV-készüléke. Ez mintegy figyelmeztetés volt számunkra, hogy legkésőbb, mire a nagy műsor megkezdődik, be kell fejezni a gyűlést. Szóval másfél óránk volt.

Talán nem is kell említeni, hogy a jelzett időpontban rajtunk kívül nem sokan jöttek el, mindössze ketten vagy hárman. Ismerve a sótonyi viszonyokat, emiatt nem kedveltünk el, mert tudtuk, hogy a sótonyiaknak még nem tartozik erényük közé a pontosság. És valóban, hat óra felé már egész sokan, úgy tizenöt körül levertünk. Igyekeztünk a lehető legfelszerte formában megismerni ezeket a fiatalokkal, és nem is volt nehéz, mert igen közlékenyek voltak. Szavaik nyomán megélevenedett előttünk KISZ-szervezetünk addigi élete.

Hanyag hozzá nem értő emberek

is voltak a régi vezetőségben. Gyakran hetenként hívtak össze taggyűlést, ahol az ég világon semmi komoly témájuk nem volt. Részben ennek az ürességnek és a formásgoknak volt a következménye a fegyelmetlenség és a sok veszekedés, amelyek egy-egy ilyen taggyűlésen lejajlottak. A legutolsó — decemberben megtartott — összejövetelen aztán végleg összezavarodott minden, a veszekedés és a személyi ellentétek odáig fajultak, hogy a jelen levő néhány ember a 35 tagból 15-öt minden további nélkül „kizárt” a KISZ-ből. Az szintén megdöbbentő, hogy hogyan jött létre a legutolsó vezetőség: megint csak néhányan egyszerűen „leválasztották” a régiéket. Sajnos, nem sikerült kideríteni, hogy miért. Egy azonban bizonyos, az új vezetőség nem állt helyzete magaslátán. A titkár, aki időközben bevonult katonának, jó pár forinttal nem tudott elszámolni. Az persze külön érdekesség, hogy a titkár kezelte a pénzt... És ez csak az az összeg, amit a pénztárkönyvbe bejegyeztek, de ki tudna utánanézni a bálí bevételekből a vezetőség italizására elköltött összegeket? Mindezt azért mondtuk el ilyen részletesen, hogy megmutassuk, mi az, ami ma a fiatalok többségét ebben a faluban visszatartja a KISZ-től.

Nekik ebből elég volt és ebben igazat adtunk nekik.

Aula hangversenysorozat

IV. rész

Február 17-én este tartotta meg egyetemünk aulájában ötödik hangversenyt a Belügyminisztérium szimfonikus zenekara. A városon végigsüvöltő jeges szél úgy látszik, sokakat elriasztott, mert a teremben helyenként egész székosorok üresen maradtak. A teremben a lelkes zenebarátok hűséges csapata oszlott el, amely jórészt télikabátokkal és pulóverekkel a vállán hallgatta végig a hangversenyt. A zimankós téli időjárás azonban csak a terem hőmérsékletét csökkentette, de mindjárt a tüzes lendülettel előadott első szám, Weber Oberon nyitánya bebizonyította, hogy a kitűnő karmesteren és zenekarán már nem tudott kifogni. Az Oberon nyitány után Mendelssohn e-moll hegedűversenye következett Kocsis Alberttel, mint szólistával, aki különösen a versenymű lassú tételében nyújtott játékával tette felejthetlenné mindenki számára ezt a szép estét. Nagyon hálásak vagyunk Vavrincez Bélának, hogy a hangversenyt Schubertnek egyik szép, sajnos csak ritkábban hallott szimfóniáját, az V. (B-dúr) szimfóniáját szólaltatta meg.

Ilyen helyzetben minden további munkánk sikerének az volt az előfeltétele, hogy megértessük ezekkel a fiatalokkal: a KISZ lényege nem az, amit ők láttak és tapasztaltak, és hogy elsősorban nekik van szükségük egy életerős KISZ-szervezetre. Be kell látniuk, bármit is szeretnének elérni, akár a faluban, akár a tsz-szel kapcsolatban, csak akkor érhetnek célra, ha közösen mondják meg javaslataikat, kívánságaikat.

Ilyen beszélgetés után került sor a vezetőségválasztásra. A megválasztott öt vezető tag szerintünk megfelelő lesz idővel, ha majd nagyobb gyakorlatra tesznek szert a vezetőségben. A titkár a járási bizottság még ebben a hónapban hathetes titkársági tanfolyamra küldi, remélhetőleg, amit tanul, azt a többieknek is elmondja majd.

A szavazás után folytattuk a már előbb megkezdett beszélgetést, bár a téma vál-

tozott. Miért nem dolgozik a falu fiatalosága a tsz-ben? Meg kell vallani, hogy a kapott válaszok meglehetősen merevek és elutasítóak voltak. Legáltalában látszólag. Mert később kiderült, ha a tsz

legalább havi 200 forintot adna

rögtön itt maradnának! Igazán nem mondhatja senki rájuk, hogy követelődnek. Ma már országos méretekben ott tartunk, hogy ez a kivánság a legminimálisabbak közé tartozik. Ugyanakkor gondunk kellett az adott konkrét helyzetre is: a falunak gyengén működő, rossz munkafegyelmű, gyenge vezetőségű termelőszövetkezete van, 16 forintot fizetett egy munkaadyságra. Ki fogja ezt a tsz-t felvirágoztatni? A fiatalok? Ők nem dolgoztak ott! Pedig szükség lenne rájuk, mert nehéz helyzetben van a szövetkezetük, de erről majd a következő számban frunok. Goldperger — Gaal

Balatonszentgyörgyi tapasztalatok

A fonyódi járási KISZ-bizottságon a munkatársakkal beszélgetve úgy alakult ki bennünk a balatonszentgyörgyi KISZ-szervezet képe: jól működő KISZ-szervezet, energikus vezetőkkel ahol politikai oktatás, általános művelődés, táncsoport, stb. mind együtt van. Túlzás nélkül állíthatom, mélysegesen csatlakoztunk várakozásunkban. Az „energikus vezetők” nem energikusak, a „politikai kör II. évfolyam” csak papíron létezik, úgy szintén a „világ térképe előtt” tanfolyam is. Közös rendezvények rendkívül ritkán vannak, a táncsoportnál is hiányosságok mutatkoznak, a KISZ-tanok nem járnak gyűlésre, akik ott vannak, azok sem csinálnak semmit a tagsági díjat nem akarják fizetni, stb.

Felesleges tovább sorolni a fogyatékoságokat, inkább nézzük a főbb okokat: A tagok nagyon szétszórta dolgoznak. A 33 KISZ-tag legalább hat munkahely fiataljai közül kerül ki, tehát eléggé szétszóródnak. Még mindig nagyon erős a vallás befolyása; a szülőik sokszor nem engedik KISZ-gyűlésre a gyerekeiket, főleg a lányokat; a vezetők elfoglaltak, nem nagy lelkesedéssel végzik munkájukat, pedig egy ilyen helyen, ahol kevés a vezetésre termett ember egyetlen vezetőn áll vagy bukik a dolog. Ez kissé túlzottnak vélhető, pedig így van: Itt van például a kultúr-

ház ügye. Amíg a kultúrház vezetője egy lelkes, a fiatalosgot szerető ember volt, sokkal intenzívebb volt a KISZ-élet is. Itt gyűltek össze esténként a fiatalok. Most hanyag, felelőtlen „értelmiségi” (az általános iskola igazgatóhelyettes) a kultúrház vezetője, aki semmivel sem törődik és nagy „intelligenciájával” lenézi a KISZ-tagokat. (Valószínűleg nemcsak őket!) Mióta ő vezeti a kultúrházat, nagyon megcsappant a látogatottság. Erre hivatkoznak a faluban az idősek és fiatalok egyaránt.

Az ott töltött egy hét alatt sikerült kissé felrúgnunk a szenderegő lelkeket. A pártbizottság és a tanács részéről ígéretet kaptunk, hogy segíteni fogják a KISZ-szervezetet mindenféleképpen. Az összehívott KISZ-gyűlésen és az utána tartott klubesten a tagok nagyon jól érezték magukat. Biztos, hogy a példa ragadó lesz, másor is összehívódnak majd, ha érdekesnek találják a foglalkozásokat és rendezvényeket. Hogy munkánk valóban sikerre volt-e, arról nem valószínű, hogy meggyőződhetünk, mert nem igen lesz lehetőségek arra, hogy újra látogassunk. Az emiatt nem nagyon volt, pedig talán a dolgot előbb is meg kellene beszélniük a faluban. Türelem kell, és ami még kellene: sok lelkes, valóban energikus ember.

Tóth Gyula

Marx: Értéktöbblet — elméletek

Megjelent a Kossuth Könyvkiadó gondozásában Marx: Értéktöbblet-elméletek második része. A mű, melyet Marx a Töke törvényi kritikájának kiegészítésének szánt, most jelent meg először magyarul. A kötet, mely az értéktöbblet-elméletek 8-18. fejezetét öleli fel, főként Ricardo elméletének elemzését tartalmazza.

Ricardo felhalmozás-elméletének kritikája kapcsán a marxi válságelmélet olyan részét is megtalálhatjuk itt, melyet másutt nem fejtett ki részletesen.

Ivan Jenyenko:

Új tervezési módszerek

A Szovjetunió népgazdaságának irányítása és tervezése a legutóbbi években, de különösen az SZKP XX. kongresszusa óta, nagy változásokon megy át. A könyv szerzője magvas összefoglalást adja mindazoknak a párt-és kormányintézkedéseknek, melyeknek eredményeképpen jelentősen megváltozott a szovjet népgazdaság irányításának rendszere, a folyó és a távlati tervezés módszere. Egy olyan időszakot értékel, melynek gazdaságpolitikai eseményeiről a magyar olvasó ez ideig csak folyamatosan leginkább a napi sajtóból tájékozódhatott.

„AZ IDŐ AZ – AMI NINCS”

– Néhány megfontolandó vélemény –

— Tudod, hogy nem vagyok képes egy héten legalább egyszer moziba menni? — panaszkodik egyik ismerősöm. — Nézd, kiszámoltam, hogy ha az ember minden elfoglaltságát beleszámítja a napi programjába, egy héten körülbelül mennyi ideje marad mozira, színházra stb. Ugyebár egy hét, az összesen 168 óra. Ha naponta 8 óra alvást számolok, akkor már csak 112 óra marad. Ebből elmegy naponta az evésre, készülődésre, közlekedésre 3 óra, ami egy héten 21 óra. 30 óra hetente előadás az egyetemen, marad 61 óra. Mivel délutánonként készülni is kell szemináriumokra és gyakorlatokra, az egy héten 24 óra, marad tehát 37 óra. Fiúknál többnyire heti 12 óra sport, ebbe az edzést és a mérkőzést is beleszámolom, az annyi mint 25 óra. Ebből naponta — vasárnap kivételével — napi 2 óra egyéb ügyek intézése, itt természetesen csak hivatali ügyekről van szó, marad mozira, színházra,

hangversenyre stb. heti 13 óra, ami naponta 2 órát sem ér el. — Nos, ehhez szólj hozzá! — s itt megállt és kifújta magát. — A te helyzeted még a jobbik eset — szól a beszélgetésbe B. P. második évfolyamos hallgató. — Az Ifjúsági Jazzban játszom, próbákat, szerepléseket beszámítva minimum 6 órákat a szórakozásra. — Én például csoportvezető vagyok — szól meg egy fiú mögöttem — majdnem mindennap kapok egy értesítést, hogy gyűlésre, megbeszélésre menjek ide-vagy oda. Szerintem ezt a rengeteg gyűlést is leredukálhatnák. Emellett az ember rendszeren készül és millió egyéb. Úgye is van. Ilyenformán lassan a helyesírást is elfelejttem, nem beszélve arról, hogy már három hete olvasok egy Steinbeck-könyvet, és még mindig nem értem a végére.

— Az lehetlenség — mondja B. M. III. évfolyamos hallgató —, ha az ember min-

den egyetlen elfoglaltságnak, beleértve ebbe főképpen a tanulást — mindig eleget tesz, bőséges ideje jusson a szórakozásra. Ezt nekem ne mondja senki, mert valamelyikről le kell mondani, ha nem is egészen, de nagy részben.

— Természetesen az egyéntől függ, mit részesít előnyben — mondja az egyik fiú nevetve — nem tehetek róla, de a tanulást hajlamos vagyok elnagyolni kissé. Imádok moziba járni.

— Magam részéről nem nagyon tudok beleilleszkedni a vitába — szól meg S. E. IV. évfolyamos hallgató. — Ugyanis DB-tag vagyok a kollégiumban, csoportvezető az egyetemen, demonstrátor a statisztika tanszéken, így nagyon sok elfoglaltságom van. Szórakozásra nem sok időm marad, de ez a helyzet nem jellemző az egyetemisták többségére. Kétségbe vonom például, hogy a többség heti 12 órát sportolna, és főleg azt, hogy 24 órát tanulna. Egyébként ami az egyetemi munka és a szórakozás összeegyeztetését illeti, jó néhány kitünő tanuló van az egyetemen, aki művelt és minden új filmet megnéz. Természetesen az időt nem kalkulálni kell, hanem kihasználni minden órát, ahhoz, hogy valaki jól be tudja osztani az idejét, ésszerűség és gyakorlatiasság kell, és még az, hogy amit csinál és elvállal, beleértve a tanulást is, kedvvel csinálja. Így egyrészt gyorsabban megy a munka, másrészt több idő jut minden egyébbe. Nekem ez a véleményem — zárta le a vitát S. E.

Kíváncsiak lennénk, miképpen vélekednek még mások arról, hogy valóban csak a tanuló megrövidítésével tudjuk-e kielégíteni egyéb szórakozási lehetőségeinket, gondolva itt elsősorban olyan szórakozásra, amellyel általános tájékozottságunkat bővíthetjük.

Hogy vizsgáltál? — szegezték nekem a kérdést, amikor statisztika kollokvium után a folyosón várakozó izgatott társaim közé léptem. A rövid kérdésnek ezúttal azért volt bővebb tartalma, mert a Statisztikai Tanszék egy első ízben bevezetett vizsgázartási módszerének voltam szerencsés alanya. A megszerzett jeles után már nyugodtabban tudtam véleményt alkotni a tanszék „újításáról” és válaszolni a kérdésre.

Statisztikából félveként két zárthelyi dolgozatot kell megírni. Ha ezek jól sikerülnek, a hallgató igazolást kap erről, ami mentesíti az írásbeli vizsgától.

A tárgy tanuláskor abból indultam ki, hogy a statisztika a matematikához áll közel, így elsajátításuk módszerében is kerestem a közöset. Példák megoldásával és az azokban alkalmazott eljárások emlékeztetéseivel véssével igyekeztem megjegyezni a számítások lényegét. A könyv és példatár együttetését harmadik testvérrel egészítettem ki. Van egy füzetem, amelyben minden kidolgozott példa megtalálható.

A példatári feladatok folyamatos kidolgozása a homályos részek körének szűkítése két jó dolgot eredményezett. A kézhezkapott igazolás azonban nem csupán felmentés, hanem inkább kötelező jellegű. Így éreztem, amikor kézbe vettem, hiszen az első két zárthelyi nem ölelte fel teljes mértékben a fél-év anyagát. Azokkal kapcsolatban tehát, akik ezt az igazolást megkapták, a tanszék lemondott az írásbeli dolgozatról. Világos volt előttem, hogy a szóbeli vizsga alkalmával rendkívül rossz fényben tünteti fel magát az, aki a megszerzett könnyítés után éppen abból a részből árul el tájékozatlanságot, amely a félévi anyag utolsó részeit tartalmazza. Ennek a gondolatnak arra kell biztatnia mindenkit, hogy a dolgozatok írásából kimaradt fejezeteket ugyanolyan eredményesen tanulja meg, ahogy a megelőző részek példáinak megoldására felkészült. Ez annál inkább lehetséges, mivel a vizsgadolgozat mentesítés lehetőséget nyújt a tanulási ésszerűbb időbeli beosztására. A kedvezőbb eset nyilvánvalóan az, amikor a tanuló feladatok kidolgozásával foglalkozhatunk, ennek befejezése után pedig már csak a tankönyvben található elméleti részek megtanulása és átismétlése marad. Így meg is térült az az energia, amit a

Új módszer a statisztika-vizsgáknál

félvé folyamán a tárgyra fordítottunk. És még egy szempont, amely mellett nem szabad elisklanunk: A vizsgájára készülő hallgató, ha túlhajtott tanulási ütem után ad számot tudásáról, gyakran nem is tudja mindazt visszaadni, amit pihentebben feleletekora nyújtana. Erre az előnytelen esetre a folyamatos felkészülés esetén természetesen nem kell számítanunk.

Az új módszer, amelyet a Statisztikai Tanszék bevezetett — kötelező, „érdeklétté tesz” és feltétlenül hasznos. Kötelező, hiszen a vizsgázó bizalmat élvez azzal, hogy a fél-évi utolsó teljes ellenőrzésnek egyike alól mentesül. Ha a bizalommal visszaélne, vétené indexe ellen is. Erre pedig mindenki kényes. Közvetlenül érdekelt a hallgató az évközi dolgozatok jó megírásában, hiszen nem csekély az az „ellenszolgáltatás”, amelyben részese az az sikeres megoldása esetén. A módszer életrevalósága mellett leginkább talán az szól, hogy a statisztika azon tárgyak egyike, amellyel a gazdasági élet minden területén gyakran találkozunk és a tanulmányok úgy szólnak, hogy a gazdasági élet csak kevés módosult formában jelentkezik a gyakorlati életben is.

Polónyi Gyula

Hogyan segítette a KISZ a külföldi diákok tanulását?

— tettük fel a kérdést Németh Ferencné elvtársnőnek, a KISZ külügyi csoportvezetőjének.

— Évről-évre nagyobb számban kerülnek egyetemünkre külföldi hallgatók. KISZ-szervezetünk feladatai közé tartozik, hogy a külföldi hallgatókkal foglalkozzék, elősegítse szakmai, politikai emberi fejlődésüket az egyetemen töltött idő alatt. Ez a munka elég bonyolult. Külföldi hallgatóink képzettség, körülményeik, politikai felkészültségük erősen különböző, ezért egyénileg kell velük foglalkozni. A múlt évben több megbeszélést tartottunk velük, s e tanév kezdetétől még jobban megjavult a munka. Két fő módszer alakult ki.

1. Az egyéni foglalkozást leghatékonyabban a KISZ-csoport biztosíthatja, ezért a KISZ-csoportokat és személy szerint a KISZ csoportvezetőket fokozatosan felelőssé tették a külföldi ösztöndíjasokkal való foglalkozásért. A KISZ-csoportok segítségét nyújtják a tanulmányi munkában, bevonják a csoport életébe a külföldieket, figyelemmel kísérik és segítik fejlődésüket. Jelentős részüket sikerült bevonni az ISZM-mozgalomba.

2. A külföldi hallgatók összefogására, közös problémáik megoldására szükségessé vált, hogy létrejöjjön a külföldi ösztöndíjasok valamilyen szervezete. Az elmúlt félévben ez létrejött, novemberben alakult meg, Barátság Bizottság néven működik. Tanulmányi, kulturális, szociális kérdésekkel foglalkozik, irányítja és ellenőrzi a külföldi hallgatók munkáját, szoros kapcsolatot tart fenn a külügyi csoporttal. A bizottság működésének eredményei még pontosan nem mérhetőek le, annyi azonban megállapítható, hogy komoly segítséget nyújt a KISZ-szervezeteknek.

A két fő módszer mellett minden lehető megragadva a KISZ külügyi csoport tagjai rendszeres beszélgetéseket folytatnak, még a nyelvi problémák megoldásában is. Az állami szervek támogatása szükséges a tanulmányi fegyelmi javítása és a nyelvi ismereti hiányosságok megszüntetése érdekében.

A második évfolyam általános karra jár Tassilma elvtárs, aki tagja a bizottságnak. Elmondotta, hogy megnézték a vizsgaeredményeket, az első éveseké elég gyenge. A matematika jelent elsősorban különösebb problémát. A második évfolyam jelentősen jobb az eredmények. A KISZ-csoportok és a kollégiumi szobaközösség jelentős segítséget adnak. Az első évfolyamon tanuló Sudradjat elvtársnak, és a külker 2 csoporttagjának, Fathi Mohamed elvtársnak, különösen matematikából, rendszeresen segítséget nyújtanak. Az ipar I/4-es csoportba járó Tarik elvtárs viszont

nem kap megfelelő segítséget KISZ-csoportjától, pedig nagy szüksége lenne rá; különösen a technológiát találja nehéznek.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy idén, a múlt évhez viszonyítva, sokkal komolyabb segítséget ad KISZ-szervezetünk az egyetemen tanuló külföldi ösztöndíjasainknak, de van még tennivaló e téren, az szükséges, hogy minden egyes KISZ-tag felelősen érezze magát emberi és szakmai fejlődésük elősegítésében.

Hegedüs Márta

T. K.

„A középiskola ötödik osztályáról”

— Menjenek át, kérem, egy másik terembe, itt ma 6-tól előkészítő lesz. — Így találkoztunk vele a vizsgaidőszakban, volt, aki a lapokból vette hírt: az egyetemi előkészítő tanfolyamok idén is megkezdődtek. E tanulmányok háttérjén szeretnék most körülnézni.

Az előkészítő tanfolyam intézménye idén lépett harmadik évébe, s évről-évre egyre nagyobb számú jelentkezővel indul. Felfrissíti a középiskolában szerzett tudást, ezzel biztosítja az egyetemi oktatás felépítményének fundamentumát. Jelentőségéhez nem fér kétség, ha arra gondolunk, hogy a tanfolyamok hallgatói közül, sokan tíz évvel is régebben érettségiztek. Az oktatás színvonala egyre magasabb, a szervezési tekintetben is van előrelépés. Ime, egy példa: 1960-ban még a vidékieknek, ha az előkészítő tanfolyam hallgatói akartak lenni, esetleg a többrészes vonatozás terhére is viselniük kellett. Múlt évben kialakult, s idén tovább bővült a vidéki városok középiskoláiban szervezett előkészítő tanfolyamok köre. Megszűnik a „bejárás”.

Nálunk január 8-án indult, heti kilenc órában a felvételi vizsga tárgyainak (történelem, matematika) oktatása. A csoportokkal tanáraink, továbbá külső munkatársak — jobbra középiskolai tanárok — foglalkoznak. Tegyük hozzá — ez a megkezdett előkészítő véleménye —, mindent megtesznek, hogy tanítványaink nyugodtan állhassanak a vizsgabizottságok elé. A beindult 31 közül 8 csoport tagjai készülnek egyetemünk délelőtti tagozatára, a többiek estire. Az előkészítő csoportok létszáma általában 20 körül van. Heti háromszori elfoglaltság, ami este 9 körül ér véget, házi feladattal, dolgozattal, nem mulatság. Márpedig a rendszeres tanulásba beleszokni sem kis dolog. Úgy hiszem, ezt nem kell bizonyítani.

Torma Imre

„Farsangi” báli séta

Nemzetközi, sőt kontinensközi párok

A klubban szól a jazz...

A forgatagban pedig kioldódott egy cipő

Volt már néhány rendezvény egyetemünkön, írunk is róluk, tehát a bál című jelenleg általános esztétéslet feleslegesnek érzvén, ezen az estén „egyedi” vonásokat szerettünk volna ellesni. Nem volt sok... de azért volt.

Bizonyára mindenki hallott már az új táncról, a twist-ről. A klubhelyiségben alkalmam volt megtekinteni, miképpen művelik. Hát csalódtam. Azt hittem, új dolgot látok és kiderült, hogy emlékeim is fűződnek hozzá, csak akkor még nem volt neve. Középiskolás koromban, táncstudásunk hajnalán kellő disztinkció hiányában rángatózásainkba belevittük a keleti hastánc, a rock-and-roll és a csárdás összes cirkuláris és nem-

Ketten a sok közül

cirkuláris figuráit — egyszerre. Ma ezt twist-nek nevezik.

A klubban ez alkalommal lehetőség nyílt biliárdozásra is. A bál eme legcsendesebb, szolid szórakozói — kik a golyót lökdösték —, keveset táncoltak és még hajnalban is színjőzának maradtak. Csak azt csodáltam, hogy a nagy fűstben egyszer sem akadt meg a biliárdgolyó.

A bál legnagyobb meglepetése a közzagdaszok — különösen az elsőévesek — nagy számú részvétele volt. Nagybudapest után, úgy látszik a Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatói előtt is népszerű lesz a Közgazdaságból és az Ifjúsági Jazz. Egyébként ez a bál is olyan volt, mint a többi.

Legyen minél több megszállott!

Részletek A. D. Alekszandrovnak,

a Leningrádi Állami Egyetem rektorának cikkéből

„Egy évvel ezelőtt ankétot tartottunk az egyetemen. Ott szerepelt ez a kérdés: olvasnak-e önök saját szakterületükön tudományos irodalmat a kötelezőn felül? 255 emberből a felénél kevesebb válaszolt igennel. Legjobb esetben a diákoknak csak ötödre-sze érdeklődik komolyan a tudomány iránt, s foglalkozik vele önállóan... Engem és kollégáimat rendkívül nyugtalanít, hogy vannak nálunk szürke, jellegtelen diákok. Levizsgáljuk, mennek-e egy-évfolyamról a másikra, de semmit nem olvasnak a kötelezőn felül, nem üldögélnék éjszaka egy le nem adott tétel fölött, nem örülnek egy ismeretlen ember tudományos felfedezésének. Nem akarok ezekkel kibékülni. Senki sem békülhet ki velük.

Mi, a felsőbb iskolák oktatói a jövőn dolgozunk. Hiszen a mostani elsőévesek öt-hat év múlva végeznek. Aztán tapasztalatokat gyűjtenek, stajjesztékű szakemberek valamikor 1970-ben lesznek. Ha pedig azt vizsgáljuk, hogy e mostani elsőéves — a leendő tudományos kutató, mérnök, tanár, orvos — mikorra éri el a teljes érettséget és — ha lehetőségeiket kihasználják — mikor játszhatnak vezető szerepet a tudományban, azt mondhatjuk, hogy 1980-ban.

Következésképp sikereinket és hibáinkat az 1980-as év mértékével, a kommunizmus mértékével kell mérni. Mind-egyikünknek, professzortól elsőévesig, minisztertől csoportfelelősig, már most, különösen az SZKP XXII. kongresszusa után meg kell kérdeznünk magunkat: megfelelő-e a munkánk, az erőfeszítésünk; öntudatunk arányban van-e a feladat mértékével.

Fő feladatunk a jövő szakembereinek kommunista nevelése. Ha erről van szó, rendszerint alkalmazzák a társadalomtudományok oktatásának szerepét. Aztán hozzáveszik a mezőgazdaságban, vagy építkezéseken végzett rohammunkát, említést tesznek különféle rendezvényekről — előadások a nemzetközi helyzetéről, kultúracsoporthoz hasonló esztjei stb. Mindez természetesen fontos és hasznos, de nem ez a lényeg. „A nevelőmunka középpontjába — az SZKP programja — a párt, a munkához való kommunista viszonyt állítja...” Ime, ez a fő dolog!

Mit kell tenni, hogy minden diákban kifejlesszük az aktív, alkotó érdeklődést a tudomány iránt? Meg kell szüntetni az egyetemeken az iskolás módszereket. Fel kell számolni azt a rendszert, hogy mi csak előadjuk a diákoknak saját tárgyainkat szigorúan megszabott terjedelemmel, a diákok pedig megtanulják azokat és vizsgáznak. Ne gondolják, hogy én itt az ellen lépek fel, hogy a diákok valamit megtanuljanak és vizsgázzanak. Nem. De hajlamos vagyok kétségbevonni, hogy az oktatási folyamat egyetlen feladata — megadni a diákoknak a szükséges ismereteket. Ez, kedves elvtársak, kevés. A diák nem edény, amit meg kell tölteni, hanem fátyla, amit meg kell gyújtani!

Ennek megfelelően az előadások feladata nem merül ki abban, hogy ismereteket közöl a hallgatókkal. Az előadásoknak fel kell kelteni a tárgy iránti érdeklődést. Sőt, azt mondhatnám, hogy jó, ha az előadásban az alapok lehető legvilágosabb tárgyalásával együtt szó van valami olyasmiről, amit nem mindenki ért azonnal, de ami valami érdekesre és fontosra utal. Semmi nem lehet visszataszítóbb a hallgatók számára, mint a sokszorosított jegyzet felolvasása az előadáson, ami oly penészes, hogy — a diákok szavaiarása szerint — abból lehet készíteni a penicillint.

A vizsgákkal kapcsolatban van egy régi, de igaz anekdota: Egyszer megkérdezték a professzort, mennyi idő kell

neki a kínai nyelv elsajátításához. „Három év” — válaszolta a professor elgondolkozva. Kérdezték az aspiránstól, „egy év” — felelte. Kérdezték a diáktól: „mikor lesznek a vizsgák?” — következett a kérdés. Kiderül, hogy a diák nem más, mint tanuló és vizsgázó gép.

A vizsgajegy fetisizmusa elmentmond az egyetem alapvető feladatának: alkotó szakembereket nevelni. Kiemelve a csoportok legjobb tanulóit, lenézzük azokat, akik szívós munka eredményeként különleges sikereket értek el egy speciális területen, noha ezek már önálló munkát végeztek.

Egyetemünk egyik professzora a csoportok legjobb tanulóit a libához hasonlította. A liba mindent tud — mondta — repülni is, futni is, úszni is. De rosszabbul repül, mint a sas, rosszabbul fut, mint a strucc és rosszabbul úszik a pingvinnél. A tudomány libának semmi jelentősége sincs a tudomány egyik területén sem.

A vizsgajegy szerepének elutazása az ösztöndíjrendszerben is kifejeződik.

Mindenki számára világos kell legyen, hogy annak az embernek, aki a termelőmunkából, illetve munkás-, vagy kolhozparaszti családból kerül az egyetemre, azonnal jól tanulni, egyenlő feltételek mellett is sokkal nehezebb, mint annak, aki — mondjuk, professzori családból kerül az egyetemre. S ime, amikor egy ilyen diák adottságai révén a felsőbb évből utóbbi kezdeti sikeresebb társát, a korábbi, már érvényüket vesztett elégségei miatt nem kaphat ösztöndíjat.

Mélyen meg vagyok győződve arról, hogy normális ember nem képes produktívan hallgatni előadásokat és gyakorlatokon részt venni napi 8 órában. Ilyen megterhelés mellett a diákok nem dolgoznak: csak „leülik” a foglalkozások idejét. Viszont a terv „teljesített”.

Helytelen azt gondolni, hogy a társadalomtudományok előadásának hatékonysága egyenes arányban áll az órák számával és a vizsgán megkövetelt anyag mennyiségével. Amikor a túl sok tárgy egyike-másika kezdi nyomni a diákokat, ez a hatékonyság eltűnik. A társadalomtudományi tárgyak előadásának a feladata mindenekelőtt az, hogy kialakítsa a hallgatóban a tudományosan megalapozott kommunista meggyőződést saját szakmájában marxista módszerek kidolgozásával, s az élet jelenségeivel kapcsolatban. És ez, mint ismeretes, nem függ az órák mennyiségétől.

A diákoknak a tudomány iránti lelkesedése ott fejlődik ki, ahol az oktatók is lelkesek. De a nevelőmunka nem korlátozódhat az előadásokra és a szemináriumokra. A saját tudománya iránt lelkesedő oktató, aki igyekszik a tudományhoz vonzani a diákokat, tudományos diákkört vezet, találkozik a diákokkal este-ken, vitákon; elbeszélget velük.

G. M. Fichtengols professzor, aki hosszú évek óta a matematikai tudományos diákkör vezetője az első évfolyamon, meghívta magához a kör előadást készítő tagját, hogy beszéljenek az előadásról. Már maga a tény; otthoni találkozás a nagyra-becsült professzorral, nagyjelentőségű egy elsőéves számára.

Az oktatók komoly tudományos munkáját és a hallgatókkal való közelebbi kapcsolatot megteremtését gyakran akadályozza az oktatómunkával való rendkívüli megterhelés. Az oktató valamiféle Figaró szerepben lép fel. Tart 2-3 általános előadást, azonkívül speciális előadást, szemináriumokat, vagy laboratórium gyakorlatokat vezet, tíz évfolyamodolgozat, öt diplomamunka vezetője, tudományos diákkörök szervezője, részt vesz tanszéki értekezleteken, vagy dékáni tanácsülésen, este a diákszállóban közlül. Szerintem gondolkodni kell azon, hogyan szabadít-

suk fel az oktatót, a diáklélek nevelőjét.

Szeretnék mondani néhány szót az egyetemi Komszomolszervezetekről.

Már többször megjegyeztem, hogy a Komszomol-munka néha ellentétben van a diákok tanulásával és tudományos munkájával. Pedig ha a termelésben a Komszomol-szervezetek fő feladata elősegíteni a termelés növekedését, kialakítani a munkához való kommunista viszonyt, akkor a felsőoktatási intézményekben fő feladatuk minden esz-közszel segíteni a szakemberek képzését, kifejlesztetni a kommunista viszonyt a munkához, tehát a tudomány iránti komoly, aktív érdeklődést.

A diákszervezetek többet foglalkoznak a diákok szabadidejével, a televízióval, a műsoros estekkel, mint a tudományos és a komoly kulturális érdeklődés felkeltésével. Munkán a mezőgazdaságban, vagy az építkezéseken végzett rohammunkát értik, s elfeledkeznek a szakmai munkáról, mert az nem romantikus, nem történnek vele, mintha az nem lenne fontos dolog.

Egyszer egy Komszomolgyűlésen azt mondtam, hogy a jelen romantikája a tudományban van. Látták volna, mekkora ellenállást váltott ki ez a mondat az egyetemi Komszomol akkori titkárából. Azt mondta: az ifjúságnak valami érdekes, felemelő kell, hőstettet akar véghezvinni, és így tovább, ebben a szellemben.

Pedig bármely felfedezés, bármely találmány, mint behatolás az ismeretlenbe, tele van belső romantikával. Az az orvos vagy tudományos kutató, aki élete kockáztatásával foglalkozik valamilyen veszélyes betegséggel, szintén a személyes bátorság hőstettet hajtja végre. Végeredményben minden szívvel-lélekkel végzett munkában van hősiesség, lehet, hogy nem olyan feltűnő, de nemegyszer nehezebb, mint az a hőstet, amely az akaratnak csak pillanatnyi erőfeszítést kívánja meg.

A romantika emlegetése csak általában, azt jelenti, hogy az ember nem szereti a szakmáját, nem szereti a szívós munkát, nem érti életének jelenlegi tartalmát.

Az alkotó munka rendkívüli örömet ad az embernek. Fejleszteti munkánk iránti érdeklődésünket, hogy a munkában örömet leljünk, hogy megértjük az élet értelmét és teljességét — ime, ez áll minden diák előtt. Segíteni neki ebben — ez a mi fő feladatunk!

Fordította Lajos Sándor, matematika tanszékünk adjunktusa

(Megjelent a „Komszomolszkaja Pravda” 1961. november 22-i számában.)

A technika csodája

Természettudományos melodráma

Színhely: az I., II., III. és IV. számú előadó terem.
Szereplők: Izzadók, Didergők, Mérsékelt éghajlatiak, Hideg levegő, Meleg levegő és a Tervező.

EXPOZÍCIÓ

Tervező: Be van fejezve a nagy mű, igen.
A levegő forog (hm, hm...)
Az alkotó pihen.

I. FELVONÁS

Meleg levegő: (felül be)
Hideg levegő: (alul gúnyosan kacag) Nem, nem nem, Nem, nem nem
Nem megyek én innen el.
(tényleg nem megy)

II. FELVONÁS

Izzadók: (a felső padsorokban alsónadrágban, illetve kombinéban ájultan rognak jegyzetfüzetükre)
Meleg levegő: (kitartóan) Forró ritmust dalol a vérem...
Didergők: (az alsó padsorokban fagyott végtagokkal gémberedetten kucorognak)
Hideg levegő: (kárörvendően) Ilyen vagyok, ilyen...

III. FELVONÁS

Mérsékelt éghajlatiak: (Homlokuk izzad, lábukon fagyásfoltok)
Hideg levegő: (kórusban) Nem, nem, nem
Meleg levegő: Nem keveredem
(tényleg nem)

Tervező: (némán áll, pelyhekben hull az átok, lassan teljesen belepi) — Függőn —

Micikét érdeklik a közgazdaságtudományok,

de a ... előadáson ő is elalszik.

Ahol cédulák vándorolnak az asztalhoz...

Matematikaelőadás. Az előadó Kreko elvtárs, éppen a lineáris programozás gyakorlati alkalmazását magyarázta. A program egyik oszlopáról van szó, melyről igen határozottan és kellő meggyőző erővel állítja: ez az oszlop degenerációmentes.

A tömeg átszellemülten figyel... Am a hívők között van egy hitetlen is. Levelet ír hát a katedrához, melyben bizalmasan közli — ő a gondolkodó —, hogy ez az állítás lehetetlen, hiszen az oszlopban szerepel a 10-es szám, s abban már van egy nulla... — s akkor már degenerált!

Helyreigazítás

Az Ipari Kari Pártszervezet 1962. február 21-én tartott szabad pártnapján Dr. Ollé Lajos tanszékvezető helyettes a tanulmányi fegyvellemmel foglalkozó hozzászólásában kitért Csikay Zoltán IV. évf. de. iparszakos hallgatónak az iparstatistikai írásbeli vizsgálati vizsgán elkövetett visszaéléseire.

Hozzászólásában véletlenül Csikay helyeti a Csobai nevet említette, pedig a pártnapon elhangzottak nem Csobay József, hanem Csikay Zoltánra vonatkoznak.

Statistikai Tanszék

KÖZGAZDÁSZ
a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Intézetében
Cím: IX. Dimitrov tér 8.
Telefon 188-896/138 m.
Szerkesztő: Bögre Katalin
Kiadja: Hírlapkiadó Vállalat
Készül a Szikra Lapnyomdában
Megjelenik 3 hetente

Csak az egyensúly miatt köttettem be!

A puszkakészítés és felhasználás problémái

Az elmúlt évek szembeötlő hiányossága volt egy népgazdasági szempontból fontos termelési folyamat iránt tanúsított közömbösség gazdasági szakembereink és kutatóink részéről. A tudományos kutatás nagy támogatást nyújtott az ipar, a mezőgazdaság stb. fejlesztéséhez — kivéve egyetlen területet: a puszkakészítést

és felhasználó ipart. Mivel semmiféle szakmai ismertetés, elemzés, sőt egyetemi jegyzet sem jelent meg e témával kapcsolatban, ezért művem úttörő szerepet tölt be. A korlátozott terjedelemre való tekintettel nem törekedtem teljességre, de szeretném, ha pusztán a probléma felvetése tudományos körökben visszhangra találna.

A puska mint olyan

Felmerül a kérdés: mi a puska? A puska a gazdasági életben betöltött szerepe alapján termelési eszköz. Ennek megfelelően előállításának folyamata az ipari termelés „A” szektorába tartozik. Használati értéke (elvi) van, cseréértéke azonban (a felhasználásról szóló későbbi fejezetben kifejtett okok miatt) nincs.

Sem a kapitalizmusban, sem a szocializmusban nem válik áruvá. Azon kevés cikkek közé tartozik, melyekből a nyersanyag (jelen esetben a tiszta papír) még rendelkezik pénzben kifejezhető értékkel, a késztermékeknek azonban csupán használati értéke van. (Vagy így, vagy úgy.)

A puszkakészítés

Igen elterjedt tevékenység. A technológiai folyamat korszerűsítése jelenlegi viszonyaink között azonban nem tart lépést a haladással. Manuális, elmaradott módszerekkel folyik a termelés még a gépesítés alsó fokát is csak a legmodernebb termelőegységek értik el. Maga a puszkakészítés ellentmondásos-

kat rejt magában. Problémát jelent az is, hogy mivel a puszkának értéke nincs, csak használati értéke, ezért az értéktörvény nem szabályozza termelését, ugyanakkor pedig a hatékony ellenőrzés hiánya következtében nincs meg az objektív feltétel a népgazdasági tervezés, arányos fejlesztésbe való beillesztéséhez.

A puska termelő felhasználása

Az elkészített puska felhasználása a termelésben történik. Sajátos jelenség ezzel kapcsolatban, hogy míg a puska előállítása során csupán használati érték keletkezik, addig annak felhasználása kimondottan értéktermelő folyamat. A termelési (felhasználási) cél megvalósításával az anyagi javak megtestesítőjét (pézd) állíthatjuk elő, de legalábbis (további) munkáfordítást takaríthatunk meg.

Végezetül arra szeretnék választ adni, miért nem értéktermelő a puszkakészítés, miért nincs cseréértéke a puszkának?

Értéke ugyanis csak árunak lehet. Az áru pedig nem más, mint mások számára termelt, társadalmi szükségletet kielégítő cseré útján közvetített termék. Mivel azonban a puszkát elkülönült megátermelő személyes szükségletük kielégítésére termelik, a puska

nem áru, ezért értéke sincs. Ha azonban véletlenül mégis cseréértéke van a puska, akkor sem realizálható, akkor sem képződhet az elkészült puskból senkinek jövedelme. Miért? Mint tudjuk az áru értékét Smith végső soron jövedelmekre osztotta fel, mert nem elemelte a tőke szerves összetételét. Mi azonban tudjuk, hogy az áru értékében élő és holtmunka testesül meg. Jövedelmekre pedig csupán az előállított új érték oszlik, ami az élő munka terméke. A puska értékében szereplő holtmunkarésből tehát senkinek nem képződhet jövedelme. A felhasználás során pedig olyan nagyok az alkalmazással szemben támasztott nehézségek, a bizonytalanság, hogy a legtöbb termelési ágban a puska előállításába fektetett összmunkamennyiség gyakorlatilag holtmunkává alakul át.

Könyvárusítás egyetemünkön

Egyetemünkön a könyvárusítás még nem tekint vissza túl nagy múltra. Az eddigi tapasztalatok arra utalnak, hogy érdemes volt kialakítani ezt a gyakorlatot. Mint ismeretes, több vonalon is folyik ilyen tevékenység, s ez jelentősen hozzájárult — eddigi eredményeiből ítélve — az oktatók, dolgozók és hallgatók igényeinek kielégítéséhez. A szakszervezeti és a KISZ-könyvárusítás helyzetét vizsgáltuk meg közelebbről. Mindkét helyen elégedetten állapítottuk meg a javulást, amiről számok is tanúskodnak. Egyre többen szerzik be könyveiket itt, s a legújabb kiadások is mindig kaphatók. Különösen az ünnepek előtt növekedett a forgalom. De vajon csak ezzel magyarázható a növekedés? Korántsem, mert más időkzabban is sokan keresik fel a könyvárusító helyiségeket. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a részletre való vásárlás lehetősége nagyon kedvező a vásárlóknak, s mert itt szinte mindenfajta igényt ki tudnak elégíteni.

S mit mutatnak a számok? A szakszervezeti könyvárusítótól megtudtuk, hogy mintegy tízenötezer forint értékű állandó készlettel rendelkezik, s forgalma is számottevő, tavasztól novemberig a tízezer forintot is eléri. Itt ötven állandó vásárló van, akik rendszeresen felkeresik a könyvárust. Érdekes átnézni a megvásárolt könyvek jegyzékét, amelyből képet kaphatunk az érdeklődésről. Főleg a modern külföldi és a mai magyar szépirodalom iránt nagy az érdeklődés. Szerepel itt Thomas Mann, E. Hem-

mingway, és más haladó írók műve, vagy éppen Illés Béla, Darvas József egy-egy új könyve. Természetesen szak-könyvek is kaphatók.

A KISZ-könyvárusók például az ösztöndíjfizetés napján a nagy forgalom miatt az aulában árusítanak. Sokat adnak el a kötelező irodalomként megjelölt könyvekből. (Hiányolták, hogy nem árusíthatnak egyetemi tankönyveket is.)

S a probléma? Mindkét helyen ugyanaz: megfelelőbb helyiséget szeretnének. A kapualj télen hideg, s emiatt csökkeneni kell a nyitvatartási időt.

Mindkét helyen az árusítók annak a reményüknek adtak kifejezést, hogy ennek a problémának a megoldásával a jövőben még eredményesebb munkát tudnának végezni.

Sivák József

FELHÍVÁS

Az egyetemi KISZ-klub megfelelő számú jelentkező esetén táncklubot nyit, melynek célja, hogy lehetővé tegye a modern táncok kulturált elsajátítását. A későbbiekben lehetőség adódik versenytánc-tanfolyam indítására is. A tanfolyamot az Egressy-klub két tanára, a Benkő-házaspár vezeti. Jelentkezés március 5-ig mindennap a 11 órai szünetben a kultúr-osztályon, Várkonyi Miklós negyedéves hallgatónál.